

University of Groningen

**Recensie van: Marc Wildemeersch, De man die Belg wilde worden – Georges Kopp,
commandant van George Orwell**

Renders, Hans

Published in:
Het Parool

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Final author's version (accepted by publisher, after peer review)

Publication date:
2010

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Renders, H. (2010). Recensie van: Marc Wildemeersch, De man die Belg wilde worden – Georges Kopp, commandant van George Orwell. *Het Parool*.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

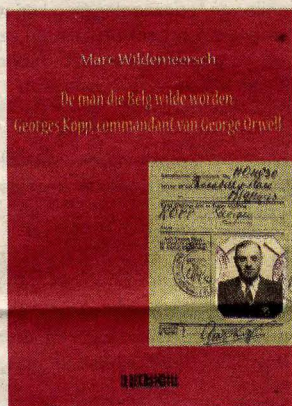
The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

De rare vriend van George Orwell

Marc Wildemeersch: De man die Belg wilde worden – Georges Kopp, commandant van George Orwell
In de Knipscheer, €16,50.

★★★★☆

De in St. Petersburg geboren ingenieur Georges Kopp (1902-1951) ontvluchtte zijn land voor de communisten en kwam in 1909 in het Belgische Schaarbeek terecht. Hij vocht in de Spaanse Burgeroorlog tegen het fascisme, raakte bevriend met George Orwell en werd verliefd op diens vrouw Eileen. Na in het Franse Vreemdelingenlegioen tegen de Duitsers te hebben gevochten werd hij geheim agent voor het Vichyregime en werkte hij tegelijkertijd voor de Britse spionagedienst MI5.

Kopp figureert in ettelijke voetnoten van studies over de Spaanse Burgeroorlog en spionagediensten en in biografieën van Orwell, maar niemand wist tot nu toe wie hij was. Met de onlangs verschenen biografie van Marc Wildemeersch is daar verandering in gekomen.

Kopp was commandant van de 29ste divisie van het republikeinse leger tijdens de Spaanse Burgeroorlog toen hij Orwell tegen het lijfliet. Beiden waren actief voor een idealistisch en vooral communistisch onderdeel van het verzet tegen de fascist Francisco Franco. Al was Kopp's besluit naar Spanje te vertrekken waarschijnlijk eerder ingegeven door de scheiding van zijn vrouw en vijf kinderen.

Al gauw was het linkse kamp in Spanje een kluwen van interne ruzies. De van trotskisme verdachte Kopp werd gearresteerd en in de gevangenis gezet. Orwell wijdt in *Homage to Catalonia*, zijn beroemde boek over de Spaanse Burgeroorlog, vijf bladzijden aan het bezoek dat hij en zijn vrouw Eileen aan de gevangene Kopp brachten. Kopp wist vanuit zijn gevangenis een paar ingezonden brieven in Britse en Franse kranten gepubliceerd te krijgen.

Orwell, in *Homage to Catalonia*, en Geert Mak in *In Europa* lieten hem in republikeinse kerken verdwijnen, maar Wildemeersch ontdekte dat Kopp in 1938 wel degelijk vrij was gekomen en daarna nog jarenlang intensief contact met Orwell had onderhouden. Orwell heeft het in latere boeken nooit rechtgezet. Sommigen beweren dat hij vrijkwam vanwege collaboratie met de fascist.

Behalve dat Kopp een gevarieerd en avontuurlijk leven leidde was hij ook een fantast. Als ingenieur werkte hij voor het Vichyregime aan het ontwikkelen van synthetische olie. Tegelijkertijd bood hij zijn diensten aan bij de Engelse geheime dienst. Na daar eerst afgewezen te zijn, werd hij later toch aangenomen. Maar wel op basis van een deels verzonden cv. Als referentie voerde hij Paul-Henri Spaak, de bekende Belgische minister van Buitenlandse Zaken, op, maar toen men die enkele

Georges Kopp in Spanje

FOTO UIT HET BOEK

le jaren later vroeg of hij Kopp kende, was het antwoord ontkennend.

In het schimmenspel van spionagediensten is niets wat het lijkt. Het begon er al mee dat Kopp de Belgische nationaliteit zou hebben en maar een beetje Russisch verstond. In werkelijkheid was hij nooit tot Belg genaturaliseerd en beheerste hij zijn moedertaal perfect. Waren het dan zulke amateurs bij MI5? Misschien toch niet, want de agent die hem screende, was Anthony Blunt, naar later bleek een dubbelagent, die ook voor de KGB werkte.

Vanaf 1943 woonde Kopp bij familie en kennissen van Orwell. In 1945 zou hij met een premie van het Vreemdelingenlegioen een landhuis hebben kunnen kopen in Schotland. Hij heeft inderdaad in dat prachtige huis gewoond, maar niemand gelooft dat verhaal over die premie. Kopp ging door waar hij zijn hele leven al mee bezig was geweest: dingen uitvinden en de patenten op die uitvindingen verkopen. Voor zover bekend is nooit iets van wat hij had bedacht, geproduceerd. Niet de buggy die hij een Nederlandse fabrikant probeerde te verkopen, noch een antitankgeschut waarmee hij de boer op ging, en ook van de zandzeefmachine waarover hij jaren correspondeerde, is niets meer vernomen.

De vriendschap met Orwell kreeg een knauw nadat Kopp hem een auto had verkocht. De Fordbestelauto werd overgebracht naar het eilandje Jura, waar Orwell een huis had gehuurd om rustig te kunnen schrijven. Toen het ding met een hijskraan op de kade was gezet, bleek de motor stuk te zijn. Naar verluidt

is het wrak van 1946 tot 1976 op die kade blijven staan.

Het contact bleef en in 1947 logeerde Kopp's oudste zoon uit zijn eerste huwelijk nog bij Orwell. Maar misschien nam die toch wraak. De diabolische figuur O'Brien uit Orwells beroemde roman *Animal farm* is volgens kenners geïnspireerd op Kopp.

Orwell overleed in 1950. Een jaar later overleed Kopp in Marseille, eenzaam en berooid. In België liet hij een vrouw met vijf kinderen achter, in Engeland zijn wettige echtgenote met vier kinderen. Zijn graf is nooit gevonden.

Als *De man die Belg wilde worden* een roman was geweest – zoals aanvankelijk Wildemeersch's bedoeling was – zouden we die ongeloofwaardig hebben gevonden door de turbulente verwickelingen in het korte leven van de hoofdpersoon.

HANS RENDERS

Selexyz

5.

ADVERTENTIE

KEVIN CANTY
Meeslepende roman van de auteur van *Waar het geld bleef*
Alles
In de boekhandel € 19,50
www.deharmonie.nl

ADVERTENTIE

JEROME
HAMMERTIME
Hilarische en nietsontziende
CARTOONS
In de boek- en stripwinkel € 14,90
www.deharmonie.nl